

Huishoudentoeslag levert maar weinig op

Voorstel van commissie-Van Dijkhuizen lijkt neer te komen op ingewikkelde nivelleringsoperatie

Raymond Gradus

Nieuw in het eindrapport van de commissie-Van Dijkhuizen over het belastingstelsel zijn aanbevelingen voor de introductie van een huishoudentoeslag en het tegengaan van fraude. Er wordt voorgesteld om de toeslagen voor huur, gezinnen en zorg te vervangen door een huishoudentoeslag, waarbij wordt uitgegaan van hetzelfde budget. De onderdelen voor wonen, zorg en kinderen worden in de huishoudentoeslag op dezelfde manier opgebouwd als in de huidige regelingen. Echter deze bundeling levert weinig op.

De bewerkelijke toetsing of alleenstaanden of gezinnen feitelijke huuruitgaven hebben blijft immers gewoon bestaan. Wel wordt het afbouwpercentage tussen de regelingen geüniformeerd. Op dit moment kent de zorgtoeslag een afbouwpercentage van circa 5% en de huurtoeslag een afbouwpercentage van 40% voor eenpersoonshuishoudens en 32% voor meerpersoonshuishoudens. De consequentie daarvan is dat de zorgtoeslag tot inkomens van € 51.000 wordt verstrekt, terwijl huishoudens boven de € 29.000 al geen recht hebben op deze huurtoeslag. Door in de nieuwe huishoudentoeslag uit te gaan van een afbouwpercentage van 15% zullen steeds meer mensen straks een huurtoeslag gaan ontvangen en dus met een hogere marginale druk geconfronteerd worden. Dit effect zal versterkt worden doordat de afbouw niet — zoals nu — begint op het niveau van het sociaal minimum, maar op het niveau van het wettelijke minimumloon. Om de zaak budgettair rond te laten lopen, zullen vooral middeninkomens hun zorgtoeslag gaan verliezen.

Ook synchroniseert Van Dijkhuizen de inkomens- en vermogensbegrippen tussen de toeslagen. Hierbij is het nodige op te merken. Op dit moment wordt bij de inkomstenstoets van de huurtoeslag ook het inkomen van kinderen boven de 23 jaar en inwonende ouders meegeteld. Bij de vraag of vanuit de overheid ondersteuning voor de huur nodig is, gaat het logischerwijs om alle inkomens die op dit huisadres wonen en

Aansporing van Belastingdienst in tramhalte Amsterdam.

FOTO: HOLLANDSE HOOGTE

niet alleen om de hoofdkostwinner en de partner. Van Dijkhuizen wil die toets laten vervallen, waardoor meer mensen een huurtoeslag krijgen. Ook wil hij de vermogensgrens, waarboven er geen recht is op een toeslag, voor de huurtoeslag optrekken van € 21.000-42.000 naar € 100.000-122.000, afhankelijk van de gezinssituatie. Dit lijkt logisch maar is het, niet omdat mensen met huurtoeslag geen vermogen hebben uit een huis en de grens daardoor eenvoudigweg lager kan worden vastgesteld. Ook hiervan is wederom de consequentie dat mensen

Steeds meer mensen zullen huurtoeslag krijgen en vooral middeninkomens gaan zorgtoeslag verliezen

meer huurtoeslag gaan ontvangen. Bij zoveel mensen meer in de huurtoeslag is het straks onontkoombaar om uit te gaan van een normhuur. Van Dijkhuizen heeft evenwel deze variant niet nader onderzocht. Bovendien is een dergelijke stelselwijziging gecompliceerd en zal zij een lang invoeringstraject vergen.

Omdat deze omzetting naar een huishoudentoeslag vooral een verschuiving is, geeft het CPB aan dat de voorgestelde wijziging de financiële prikkels om al dan niet te gaan werken nauwelijks beïnvloedt. Substantiële werkgelegenheidswinst is van deze operatie niet te verwachten. Bovendien draagt zij niet bij aan vermindering van fraude, zoals Van Dijkhuizen zelf ook opmerkt. Deze fraude hangt in belangrijke mate samen met een voorlopige uitkering van de toeslagen. Dit kan echter worden aangepakt

door maatregelen als de rechtstreekse uitkering van de zorgtoeslag aan zorgverzekeraars en betere koppeling van de diverse bestanden.

Resumerend lijkt de operatie tot invoering van een huishoudentoeslag een ingewikkelde nivelleringsoperatie om toeslagen (in het bijzonder de zorgtoeslag) weg te halen bij mensen met een inkomen net boven modaal en neer te laten slaan bij de toeslagen (in het bijzonder de huurtoeslag) rond het minimumloon. Naast de maatregelen uit het Regeerakkoord en de in discussie zijnde inkomensafhankelijke kinderbijslag zijn wederom de middeninkomens de klos. En dat zouden we niet moeten willen.

Raymond Gradus is hoogleraar aan de VU en directeur Wetenschappelijk Instituut voor het CDA.